

ДО:

Георги Александров Дамянов
Директор
Дирекция „Авторско право и сродните му права“
Министерство на културата
бул. „Ал. Стамболийски“ № 17, ст. № 121
Ел. поща: g.damyanov@mc.government.bg

КОПИЕ:

Катерина Пашова
Държавен експерт
Ел. поща: k.pashova@mc.government.bg

Диана Добрева
Държавен експерт
Ел. поща: ddobрева@mc.government.bg

София, 28 октомври 2016

ОТНОСНО:

**Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета
Относно авторското право в цифровия единен пазар 2016/0280 (COD)**

Нашите най-важни искания са:

1. Включване на задължително изключение за Свобода на панорамата
2. Уточнение, че при създаването на достоверни копия на произведения в общественото достояние, тези копия също са част от общественото достояние
3. Защита на сегашния режим на отговорност за посредниците

Уважаем г-н Дамянов,

Уикимедия е глобално движение, посветило усилията си на опазването на нашето културно наследство и улесняването на достъпа до него чрез цифровизация и онлайн разпространение. Въпреки факта, че новите технологии предлагат исторически шанс за презграничен достъп до култура, остават налице правните пречки, които затрудняват споделянето на знание дори и в рамките на Европейския съюз. Предложената реформа на авторското право за съжаление е недостатъчна, за да отговори на предизвикателствата и решително да се възползва от обстоятелствата. Напротив, ако бъде приета в настоящия си вид, тя може да има обратния ефект върху доброволческите проекти като цяло. Вярваме, че няколко

поправки могат изключително много да подобрят ефективността и равновесието на реформата.

1. Липсващият член от предложението – Свободата на панорамата

Свободата на панорамата е от критично значение за гарантирането на **свободата на изразяване и достъпа до образование в Европа**. Като безплатен и създаван от потребителите си познавателен ресурс, статиите в Уикипедия разчитат на снимки от публични пространства, с които се повишава образователната ѝ стойност. Текущото незадължително изключение и в частност много различните начини, по които то е реализирано в различните страни-членки, прави трудно за всеки човек – от професионалния документален фотограф до туриста – да направи без опасения снимка или видео на обществено място и да ги сподели публично по интернет.

Европейската комисия проведе [консултация](#) по въпроса за Свободата на панорамата. Според публикуваното резюме на резултатите, **крайните потребители, институционалните потребители, доставчиците на услуги, професионалните фотографи и архитекти** смятат, че въвеждането на задължително изключение би имало **положително въздействие върху техните дейности**.

В своето [съобщение](#) върху насърчаването на справедлива и ефективна европейска икономика, базирана на интелектуална собственост в условията на общ дигитален пазар, Европейската комисия „потвърждава значението на това изключение“ и „силно препоръчва всички страни-членки да имплементират това изключение“.

Предвид значимостта на това изключение, потвърдена от самата Комисия, политическият климат в Европейския парламент, както и в Съвета, и актуалните ежедневни проблеми, които настоящата ситуация причинява, **Уикимедия настоятелно препоръчва задължителното изключение за Свобода на панорамата да бъде включено в авторскоправната реформа на Европейския съюз**. Това е най-малката необходима стъпка, която трябва да се предприеме с цел да гарантира, че авторскоправната рамка е съвместима както с цифровата среда, така и с ежедневния живот. Скорошните поправки в националните законодателства на Белгия и Франция далеч не са достатъчен заместител на фактическата хармонизация.

2. Член 5 – Съхранение на културното наследство

Вече повече от десетилетие Уикимедия предлага доброволческо работно време, правни съвети, технологична помощ и подкрепа за връзките с обществеността на институциите по опазване на културното наследство, така че да им помогне да цифровизират своите експонати и да ги направят общодостъпни, изпълнявайки така своята обществена мисия. Измежду всички институции, с които сме си сътрудничили, можем да споменем българската държавна агенция „Архиви“, германския Бундесархив, музеи в Нидерландия, Полша, Швеция, Великобритания, САЩ.

Така през годините възникна въпросът за **правно неопровержимата цифровизация на творби от общественото достояние**. Институции, гражданско общество и доброволци са разтревожени от претенциите за права върху творби обществено достояние. Няколко пъти се е случвало разгорещени адвокати да твърдят, че творби, правата над които са дефинитивно изтекли, могат още да стоят недостъпни и да изискват лицензионни споразумения. Декларации на запазени авторски права продължават да се слагат върху цифровизираните образи на културни артефакти, стари стотици години – една практика, която лишава европейските граждани от правото им на онлайн достъп до тяхното културно наследство и която в някои случаи е на ръба на т.нар. *copyfraud*, неправомерни авторскоправни претенции от индивиди и институции по отношение на съдържание, което е в общественото достояние и не е обект на авторскоправна закрила.

За да позволи на организациите на гражданското общество да продължат да инвестират в цифровизация на нашето културно наследство и за да се гарантира, че институциите на културното наследство могат да продължат да отстояват своята обществена мисия, **Уикимедия настоява от законодателя на Европейския съюз да включи гаранции за опазването на общественото достояние в авторскоправната реформа на Съюза**. Това може да се постигне като просто се разясни, че веднъж изтекли авторските и сродните права над дадена творба, идентичните ѝ цифрови репродукции в цялост или частност, без значение от начина на възпроизвеждане на творбата, по същия начин няма да бъдат обект на авторски или сродни права.

3. Член 13 и Съображение 38 – Използване на съдържание от страна на доставчиците на услуги в информационното общество

Неутрални онлайн платформи и издатели са от критично важни за свободния обмен на знание, бил той в Уикипедия или където и да е. Проектите на Уикимедия биват редактирани от своите потребители стотици пъти в минута, и наброяват милиарди редакции от началото на тези проекти. На този фон, проектите на Уикимедия демонстрират удивително нисък процент нарушения на авторски права. Вглеждайки се като цяло в ситуацията при доставчиците на хостинг услуги, ще видим, че ситуацията също е много по-добра, отколкото формулировката на предложението предполага: Настоящите механизми за правоприлагане ефективно адресират случаите на авторскоправни нарушения, както и случаи на клеветничество и набедяване. Ако от нещо има нужда, то е балансиране на механизмите по посока свободата на изразяване, вместо въвеждане на (автоматизирано или ръчно) масово следене на Мрежата.

По наше мнение би било особено несправедливо и неравностойно да бъдат допълнително натоварвани сайтове, които поначало имат добре функциониращи механизми, гарантиращи, че предоставят само законосъобразно съдържание. Настоящото предложение не предвижда никакви гаранции, че Уикипедия и други доброволчески проекти с доказана история на съблюдаване на авторските права няма да попаднат под обхвата му и че няма да трябва да въвеждат „ефективни технологии за разпознаване на съдържанието“. Ние бихме приветствали **ясно заявено изключение от предложението за сайтове с потребителски генерирано съдържание с пренебрежимо малко материали в нарушение на авторските права**. Вместо това, бихме препоръчали създаването на **ясни и недвусмислени процедури по уведомяване и предприемане на действия при съмнение за незаконно съдържание**.

В Европейския съюз, Директивата за електронната търговия е от ключово значение за гарантирането на критично важния имунитет срещу неограничената отговорност на посредниците който позволява на Мрежата да съществува свободно и на Уикимедия да хоства Уикипедия и другите проекти на свободното познание. Ако законът не предвиждаше тази закрила, много сайтове, включително нашият, не биха могли да предлагат потребителски генерирано съдържание. Ние сме много обезпокоени от предлаганото **Съображение 38, което ясно цели да пренапише**

Директивата за електронната търговия без дори да я разлистава. Това е спорен законодателен подход, който рискува да разклати основополагащите принципи на интернет, заобикаляйки надлежните процедури. Уикимедия изисква **този пасаж да отпадне**. С правила като тези, Уикипедия преди всичко не би могла да възникне, а превръщайки ги в закон, Европейският съюз на практика би заприличал на авторитарен режим, погазващ тъкмо онези ценности, които трябва да поощрява у гражданите и на които проектите на Уикимедия се явяват образец за следване.

С най-голямо удоволствие аз и останалите доброволци от Уикимедия България бихме се срещнали с Вас да обсъдим предизвикателствата и шансовете на България в предстоящата реформа.

С уважение,

Вася Атанасова

Димитър Димитров

Представители на Уикимедия България